

PRESÈNCIA DEL MÓN CLÀSSIC EN LA CULTURA CATALANA

Ramon Torné i Teixidó

Curs escolar 2002-2003

TAULA

I.	Introducció	3
	1. Antecedents del tema objecte de treball	3
	2. Breu explicació del tema i dels objectius	5
	3. Marc teòric previ del treball	5
II	Treball dut a terme i resultats	7
	1. Disseny del pla de treball	7
	2. Metodologia i recursos utilitzats	7
	3. Resultats obtinguts	8
III.	Conclusions	10
IV.	Relació dels materials recollits en annexos	11

INTRODUCCIÓ

1. Antecedents del tema objecte de treball

Fins ara només teníem notícia d'un treball que, de manera parcial, tocava el tema que ens ocupa. Es tracta del web dissenyat per Josep A. Clua que intenta establir un conjunt d'enllaços útils per internautes sobre el món clàssic, en ocasions de manera prou general.

De feia temps, però, ens semblava que valia la pena de fer una recopilació, el màxim d'exhaustiva possible, dels continguts propis de la cultura catalana en relació amb el món clàssic. Aquesta recopilació havia de fer-se, obligatòriament, mitjançant una sistematització rica i flexible. A més a més, aquesta recopilació havia de quedar oberta a aportacions i discussions: els documents i materials no poden mostrar una direcció unívoca, per tant. La recopilació, en fi, ha de comptar amb un ventall i una diversitat d'interessos i coneixements molt variada perquè conèixer el món clàssic i la relació amb el nostre món no hauria d'acabar sent patrimoni d'uns pocs. S'imposava promoure'n la difusió i, a l'ensem, un *aggiornamento* mitjançant les noves tecnologies i endinsant-nos en les cultures de masses.

Pel que toca a qüestions científiques l'autor havia participat en alguns cursos i simposis des de fa temps:

a) *II Jornades de Didàctica de les Llengües Clàssiques* (I.C.E. de la Universitat de Barcelona, 28-30 de gener de 1993).

b) *XIè Simposi de la Secció Catalana de la S.E.E.C.* (Andorra-La Seu d'Urgell, 20-23 d'octubre de 1993).

c) *II Simposi Carles Riba. Carles Riba: cent anys* (Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Lletres, 23-24 de novembre de 1993).

d) *III Jornades de Didàctica de les Llengües Clàssiques* (I.C.E. de la Universitat de Barcelona, 2-4 de febrer de 1995).

e) *Colloquium Didacticum Classicum XV Salmanticense* (Universidad de Salamanca, 19-23 d'abril de 1995).

f) "Maragall i Píndar". Comunicació al *Simposi d'Estudis Clàssics*, "Homenatge a Miquel Dolç" (Palma de Mallorca, 1-4 de febrer de 1996). I *Col·loqui estatal / IV de Catalunya de Didàctica de les Llengües Clàssiques* (I.C.E. de la U.B., Barcelona, 18-21 de setembre de 1996).

g) "El mundo griego en Joan Maragall". Comunicació: *Simposio "Las humanidades clásicas en el mundo actual"* (Madrid, 10-12 de febrer de 1997)

f) *Simposium "L'aportació cultural i científica de l'Institut d'Estudis Catalans 1907-1997"* (Institut d'Estudis Catalans, Barcelona, 9-10 de desembre de 1997).

h) "Riba i Píndar". Comunicació: *XIIIè Simposi de la Secció Catalana de la S.E.E.C.* (Tortosa, 15-19 d'abril de 1998).

i) *Curso de Cultura clásica: El legado grecolatino y la sociedad del futuro* (Fundació Universidad Complutense de Madrid-Subdirecció General de Formació de Professorat del Ministeri d'Educació i Cultura, San Lorenzo de El Escorial, 10-14 de juliol del 2000).

Pel que fa a publicacions, també sobre aquests aspectes, volem destacar els següents treballs:

a) Carles Riba, *Les Bucòliques de Virgili i altres poemes pastorals*. Pròleg de J. Medina. Introducció i edició a cura de R.T. Publicacions de la Universitat de Barcelona, col·lecció "Aurea Sæcula" núm. 9, Barcelona 1993.

b) "Una traducció d'un poema de Catul per Carles Riba", *Faventia* núm. 15/1, 1993, pàgs. 97-98.

c) "La traducció de l'*Olimpica I* de Píndar per Joan Maragall", *Anuari de Filologia de la Universitat de Barcelona* (Secció D: *Studia Graeca et Latina*) núm. 8 (vol. XX), 1997, pàgs. 75-86.

d) M.A. Anglada, *Retalls de la vida a Grècia i a Roma*, Barcelona, Ed. Empúries, col·lecció "Biblioteca Universal Empúries" núm. 101, 1997 [ressenya: *Escola Catalana* núm 349, 1998, pàgs. 46-47]

e) "Traducciones catalanas de los poemas homéricos", *Tempus* núm. 23, 1999, pàgs. 5-15.

f) Virgili, *L'Eneida*. Traducció de Joan Bellès. Barcelona, Editorial Empúries, col·lecció "Empúries Narrativa" nº 92, 1998 [ressenya: *Escola Catalana* núm. 363, 1999, pàg. 36].

g) J. Parramon, *Ritmes Clàssics. La mètrica quantitativa i la seva adaptació accentual*. Barcelona, Quaderns Crema, col·lecció "Assaig" nº 22, 1999 [ressenya: *Estudios Clásicos* núm. 117 (vol. XLII), 2000, pàgs. 184-185].

h) Miquel Dolç, *Assaigs sobre la literatura i la tradició clàssica*. Pròleg de Marc Mayer. Edició i nota preliminar de R.T. Publicacions de la Universitat de Barcelona, col·lecció "Aurea saecula" núm. 14, Barcelona 2000.

i) "Les *Anacreòntiques* traduïdes per Carles Riba (1913)", *Faventia* núm. 24/1, 2002, pàgs. 161-178.

j) Antoni Peris, *Diccionari de locucions i frases llatines*. Barcelona, Ed. Enciclopèdia Catalana, Col·lecció "El Calidoscopi", 2001 [ressenya: *Escola Catalana* núm. 393, 2002, pàgs. 50-51].

No es tracta, doncs, d'estudiar un tema "improvisat" perquè podem dir a dreta justícia que és un tema recurrent en la nostra carrera d'estudis.

Per altra part, tal com ja hem assenyalat, ens trobem amb el repte de les noves tecnologies i el fenomen de les cultures de masses. Sobre el primer aspecte, en el nostre projecte inicial indicàvem expressament la nostra intenció d'obrir "una bústia de suggeriments a la web de la XTEC oberta a tots aquells que vulguin enriquir-nos amb aportacions i experiències pròpies" i que, tot i aspirant a la difusió d'aquest treball per la xarxa d'Internet, "de no donar-se el fet, ... podria prendre forma definitiva en un CD que inclouria tot el conjunt de material, tant escrit com gràfic (mapes, quadres sinòptics, etc.) perquè fos distribuït als centres d'ensenyament i/o als CRP". Quant a una forma de penetració del món clàssic en "la cultura de masses" expressament adreçada als joves de casa nostra farem constar la nostra participació i dedicació a coordinar diversos

Festivals juvenils de teatre clàssic grecollatí en el si del Centre per a la Representació i Estudi del Teatre antic (CRETA) els darrers dos anys: aquest fet és un clar indicador de la càlida acollida i entusiasme, tant per part de professors com d'alumnes, que “el món clàssic s’aferra a l’avui” (Carles Riba). Aquest darrer aspecte, no previst inicialment, va ser incorporat en el decurs de la nostra labor i en deixàrem constància en el corresponent informe de progrés.

2. Breu explicació del tema i dels objectius

En les seves línies generals, el treball consistia en la recopilació exhaustiva i ordenació de les dades que tenen com a marc referencial el món clàssic a Catalunya i els Països catalans en els següents vessants:

- a) Història, arqueologia, inscripcions. De manera particular s’haurien de tractar les ciutats més emblemàtiques: Empòrion, Tàrraco...
- b) Llengua (etimologia, referències morfosintàctiques, modismes, toponímia).
- c) Literatura: autors, corrents literaris, traductors, recreacions.
- d) Arts plàstiques (troballes arqueològiques, obres de pintura i escultura d’inspiració clàssica, urbanisme, museística).
- e) Arts escèniques (cinema, música i teatre).
- f) Filosofia i humanistes que han marcat l’obra de diverses personalitats rellevants: Ramon Llull, Arnau de Vilanova, Bernat Metge, Joan Lluís Vives, Josep Finestres, E. d’Ors, Carles Cardó...

Aquesta recopilació de dades es proposa com a objectiu propagar de forma assequible i ordenada la vigència del món clàssic en la cultura catalana a través de les TIC.

Per altra part, no hem descuidat tampoc la cultura de masses implicant-nos en diversos *Festivals juvenils de teatre clàssic grecollatí* en el si del Centre per a la Representació i Estudi del Teatre antic (CRETA).

3. Marc teòric previ del treball

Fem nostres uns mots d’un tutor nostre, el professor Josep A. Clua, quan l’any 1998 deia que “l’autor del projecte té assumida la idea que la nova tecnologia de la informació representa una veritable revolució, no només tecnològica ans també cultural. Concretament, Internet ha trencat molts motllos espacials i temporals i ha globalitzat la

cultura. ... D'ací la feina del projecte, que vol ajudar a destriar la informació i, alhora, facilitar la feina del professorat de l'àrea de clàssiques, davant els seus alumnes ... Si l'any 1993 fou el de la comercialització d'una xarxa telemàtica que ja havia començat a caminar l'any 1968, els últims cinc anys, hem assistit a una veritable eclosió de possibilitats (imparables, cada vegada més) que fan necessari una veritable "guia" per no perdre's i no perdre temps endebades. Aquestes tecnologies no són eines que han passat desapercebudes als instituts de secundària, sinó que comencen a ésser integrades a les aules de les assignatures de llengüa. No cal dir que Internet esdevé una eina telemàtica sense parió a l'hora d'encarar-nos als nous materials pedagògics que la propedèutica al nou sistema educatiu ens exhorta que fem, per tal de fer menys obsoletes algunes de les nostres matèries, tant a nivell pedagògic com de procediments i continguts."

Per això hem procurat de ser el màxim de pragmàtics en la documentació que ha de servir a l'estudi prequè aquests coneixements reverteixin en una presa de consciència madura de la nostra riquesa cultural.

El corrent pedagògic del constructivisme permetrà que en un centre docent determinat es puguin fer servir els materials segons casos diversos. Així, per exemple, s'inclouen textos introductoris elementals, resums de llibres i estudis de nivell superior. O, posat el cas, el professorat podrà elegir entre diversos mapes de les runes d'Empúries. De totes maneres sempre hi ha accés a bibliografia complexiva sobre un tema determinat.

TREBALL DUT A TERME I RESULTATS

1. Disseny del pla de treball

No sempre seguit de manera diacrònica, el pla del treball ha consistit en:

- a) recollir fitxes bibliogràfiques en biblioteques universitàries,
- b) redactar informes i resums,
- c) preparar textos d'estudis i textos literaris per a l'ús immediat docent,
- d) recerca d'imatges, quadres sinòptics, etc. en llibres i webs,
- e) posar en marxa dos espais virtuals amb domini propi (un a la XTEC, l'altre contractat per Hostalia Internet S.L.),
- f) tractament informatitzat de la documentació,
- g) ordenació (de vegades s'inclou una breu descripció del seu contingut) i transmissió dels fitxers al servidor web.

Un paper important juga la bústia, oberta a suggeriments i propostes didàctiques diverses a realitzar. Així per exemple, l'Oficina de Turisme Juvenil de Catalunya posa al nostre abast diferents activitats educatives i visita guiada a llocs especialment representatius (Empúries, Bàrcino, Tàrraco...). Per la seva part, la Gran Enciclopèdia Catalana ens autoritza a reproduir i resumir documents i parts de documents (p. ex. frases i expressions llatines d'ús freqüent en català), l'IEC ens autoritza també a enllaçar amb el Diccionari Alcover-Moll. Diversos professors i professores, en fi, han donat grans facilitats perquè documents seus estiguessin a l'abast mundial a través del web: des de propostes d'activitats de lleure-aprenentatge fins a documents sobre aspectes de la mitologia i religió. Afegim-hi la consideració que voldríem que hi hagués per treballs d'alumnes que poden ser (i ho han estat) paradigmàtics.

Amb el CRETA tenim ocasió d'incloure propostes didàctiques d'obres de teatre que els joves estudiants de Catalunya aniran a veure.

2. Metodologia i recursos utilitzats

A grans trets es podrien sistematitzar en:

- a) Consulta de fons bibliogràfics de caràcter científic i/o didàctic.

- b) Recerca en mitjans de comunicació periòdics i també de l'àmbit d'Internet.
- c) Eines d'edició, disseny, creació de webs i programes FTP.
- d) Guies i tutorials per a utilitzar els programes necessaris (CD facilitat per la SGFP).
- e) Processadors de textos potents, ús d'aplicacions àudio (RealPlayer) escàner i eines informàtiques per a retocar imatges.

Volem fer constar el nostre coral agraïment a totes les persones -tutors, professorat de l'IES i alumnes- que ens han assessorat en el ràpid aprenentatge i ús de programes informàtics relacionats amb la creació de webs i de transmissió de fitxers al servidor atès que, degut a incompatibilitats horàries, no hem fet cap curset organitzat dins del pla de formació de professorat.

3. Resultats obtinguts

Ultra la resposta, que avui per avui podem considerar ben positiva, d'intercanvi i divulgació de materials i dades sobre la cultura clàssica a Catalunya (i altres), el treball s'ha materialitzat en la creació de dos portals virtuals que a finals del 2003 fan servir 65 MB. Oferim de manera succinta els apartats generals de cada web atès que en els Annexos es recull el seu contingut de forma completa.

a) CLASSICAT.NET

Té com a finalitat declarada "ser un lloc de trobada i d'intercanvi per a tothom que tingui interès per conèixer o exposar aspectes que fan referència al món clàssic grecoromà relacionats amb la cultura catalana."

Es divideix en els següents apartats:

- 1) Arts plàstiques
- 2) Filosofia i humanisme
- 3) Història i arqueologia
- 4) Inscripcions
- 5) Literatura
- 6) Llengua i toponímia
- 7) Museus i exposicions
- 8) Cinema, música i teatre

b) CULTURACLASSICA.COM

Aquest web és de caràcter més general i amb objectius didàctics més definits. En certa manera completa l'anterior. Per això hem optat per diferenciar-los. Es divideix en els següents apartats:

- 1) Introducció a la cultura i llengües clàssiques
- 2) Arts plàstiques
- 3) Arqueologia clàssica
- 4) Cinema
- 5) Debat: el món clàssic
- 6) Espai d'alumnes: treballs
- 7) Etimologies
- 8) Experiències docents
- 9) Filosofia
- 10) Història i societat
- 11) Literatura
- 12) Llengua grega
- 13) Llengua llatina
- 14) Mitologia
- 15) Teatre grecollatí avui
- 16) Universitats
- 17) *Maremàgnum* d'enllaços variats
- 18) Novetats Llibres, material audiovisual, revistes, programes informàtics
- 19) Agenda d'activitats, cursos, conferències, seminaris, congressos, lliurament de premis, etc.

CONCLUSIONS

Suggeriments, conseqüències, aplicacions, valoracions

1) Siguiem permès de fer referència a una dita. Segons sembla, un estudiant de la universitat d'Oxford, el primer dia de classe va rebre aquest advertiment: "a Oxford tot és difícil". Molt possiblement, si hagués sentit que "a Internet tot és difícil" no m'hauria embarcat en aquest projecte.

2) Les dificultats, malgrat tot, han existit. En tots els ordres: tècnics (un virus va destruir fitxers i part de l'ordinador), logístics (impossibilitat de visitar jaciments, obtenir documentació, incompatibilitat horària docent) o materials (alguns, però, han quedat resolts).

3) És important que el professorat de l'àrea de cultura clàssica i de les matèries de grec i llatí donin un pas ferm i apostin per les TIC. Posar a l'abast de tots el bagatge clàssic de la cultura catalana és un incentiu de pes. Encara, és possible que l'alumnat els empenyi. A tall d'exemple: "-Voleu un quadre general del verb grec? -Us el podeu descarregar al vostre ordinador en format PDF". *E così via dicendo.*

4) Cal tenir sempre present que els treballs i propostes didàctiques necessiten una continuada actualització i discussió per tal com convé enriquir-los amb aportacions i experiències que garanteixin qualitat, la millora i la innovació.

5) No menys important és l'atenció per l'aspecte científic. En aquest sentit cal continuar implementant apartats que són susceptibles de millora.

Nota sobre els annexos. El número ajunt al costat de l'ítem corresponent indica el volum (1-2-3) on es troba el/els document/s en qüestió. Pel que fa al web de culturaclassica.com, només presentem en format paper (i per tant, amb la numeració de l'annex que correspongui) alguns de més representatius o que semblen estar més lligats amb el tema de la llicència.

* * *

CLASSICAT.NET Arts plàstiques

El mosaic d'Ifigenia al Museu d'Arqueologia de Catalunya [1/1]

Joan Alberich (extracte de la revista *Auriga*, núm. 0)

Les Venus Catalanes [1/2]

Josep Ainaud de Lasarte (revista *Auriga* núm. 7)

Venus de Badalona - Venus d'Aristides Maillol

El mite de Narcís en l'obra daliniana [1/3]

Agnès Cruaïnes (Extracte de la revista *Auriga* núm. 6)

Metamorfosi de Narcís

Apoteosi d'Homer(Neue Pinakothek, Múnic)

Referències mitològiques en l'obra de Dalí: el mite de Leda

Rosa M. Maurell (Centre d'Estudis Dalinians)

Leda atòmica (1949)

Joan Brull i Vinyoles (1863-1912) [1/4]

Nimfes al capvespre - Safo

Manuel Fuxà i Leal (1850-1927)

Neptú (Parc de la Ciutadella - Cascada 1881) - Neptú (Parc de l'Espanya Industrial) - Leda (Parc de la Ciutadella - Cascada 1881)

Rosend Nobas (1841-1891)

Carro de l'Aurora i Grup escultòric de la cascada del Parc de la Ciutadella

Sebastià Ramis, *Somnis de pedra*

Exposició de pintures inspirades en el món antic (Avui 13.06.2002)

Josep Reynés i Gurguí(1850-1926)

Barcelona rep les nacions (Fris a l'Arc de Triomf 1887) Diverses figures de la mitologia clàssica hi són representades. Vegeu detalls del fris: [1](#) - [2](#) - [3](#)

Venanci Vallmitjana (1826-1905)

Font de Diana (c. Llúria-Gran Via de les Corts) - Naixement de Venus(Parc de la Ciutadella, 1882)

Agapit Vallmitjana(1833-1905)

El comerç (Parc de la Ciutadella)

CLASSICAT.NET Filosofia i humanisme

Bibliografia específica sobre Filosofia en català [1/5]

Elaborada per Francesc Esteve, Teresa Ibor i Josepa Melià. Revisada per Joan B. Llinares i Josep M. Terricabras

Humanisme clàssic a la Universitat de Cervera [1/6]

Josep Antoni Clua (UOC). Extracte de *Calamus Renascens* 2 (2001)

Estudis clàssics a la Universitat de Cervera · Plans d'estudis · Edició d'obres clàssiques · Companyia de Jesús · Josep Finestres i Gregori Mayans · Bartolomé Pou · Bergnes de les Cases · Bibliografia àmplia

Panorama de l'humanisme i els clàssics a Catalunya (segles XIV-XV) [1/7]

Introducció · Precedents · Trajectòria · Antoni Canals · Bernat Metge · Lo Somni

Proposta d'exercicis de revisió

Carles Cardó, humanista [1/8]

Miquel Dolç

Centre d'Estudis Carles Cardó

Característiques de l'humanisme clàssic d'Antoni Canals [1/9]

Característiques de l'humanisme clàssic de Roís de Corella

Eugeni d'Ors [1/10]

Josep Murgades, UB

Secció de filosofia antiga [1/11]

President: Antoni Bosch · Secretari: Xavier

Llovera i Tomàs, Josep Maria

Primer president de la Societat Catalana de Filosofia (IEC). Traductor d'Horaci, Homer, sant Agustí.

Ramon Llull [1/12]

Nou diccionari 62 de la literatura catalana

Qui és Ramon Llull?

Universitat de Barcelona. Introducció a Ramon Llull · pseudo-Ramon Llull · El lul·lisme · Pensament · Obres

Poseu a prova els vostres coneixements inicials amb aquest test:

Ramon Llull i Arnau de Vilanova

L'«amor diví» en el *De consolatione philosophiae* de Boeci i en el Llibre d'Amich e Amat de Llull

Jordi Pardo Pastor, UAB

Reminiscencias ciceronianas en Ramon Llull

Pere Villalba, UAB. Extracte del volum col·lectiu *Cicero and the middle ages*, recollit per la revista *Convenit* (núm. 7)

La catalanitat de Ramon Llull

Francesc Pujols (1937)

Nicolau d'Olwer, Lluís [1/13]

(Institut d'Estudis Catalans)

Un estudi sobre la comèdia grega del 1916: Caràcter del teatre aristofànic

Roca-Puig, Ramon [1/14]

Memòria de l'Associació Bíblica de Catalunya

Arnau de Vilanova en el galenisme medieval [1/15]

Sebastià Giralt. Extracte de la revista *Auriga*, núm. 16

CLASSICAT.NET Història i arqueologia

Documents introductoris: la presència del món grecoromà en terres catalanes [1/16]

Catalunya: resum d'història antiga. Extracte de la Gran Enciclopèdia Catalana

Línies generals de la nostra història antiga

Veles de naus a la badia de Roses. [Joan Soler i Amigó](#)

Indíbil davant de Roma. [Joan Soler i Amigó](#)

Història antiga de Catalunya [1/17]

Extracte del programa "Històries de Catalunya", del Departament de Nous Formats de Televisió de Catalunya

Guia de Recursos Didàctics d'Arqueologia a Catalunya [1/18]

Sandra Montón, UAB (coord.). *Treballs d'Arqueologia* núm. 7, 2000 (monogràfic). Volum de 243 pàgs.

L'arqueologia a l'ensenyament obligatori · L'arqueologia als museus. Oferta pedagògica · Tallers d'arqueologia · Visites a jaciments i itineraris arqueològics · Recursos editats a l'abast de l'alumnat

Les terres catalanes a Marc Valeri Marcial

[Miquel Dolç](#)

Objectius i projectes educatius dels museus arqueològics a Europa. Catalunya [1/19]

[Mària Adzerias i A. Morelló \(UAB\)](#), *Treballs d'Arqueologia* núm. 8, 2002

BÈTULO [1/20]

1. Introducció a la Badalona romana
2. Baitolo. Visita a un poblat ibèric
3. Baetulo. Visita a una ciutat romana
4. Baetulo. Visita a la casa romana
5. Estructura del poblament a Bètulo i Iluro

BÀRCINO [1/21]

Història de Barcelona: Antiguitat

Vegeu especialment els apartats sobre muralles i la població. [Web del prof. Xavier Ripoll](#)

EMPÒRION [1/22]

1. E. Marcet-R.Sanmartí, *Empúries*. Resum del llibre publicat per la Diputació de Barcelona el 1989
2. Quid nobis T. Livius de Emporiis refert (XXXIV, 9)

3. Bibliografia selecta sobre Empúries [1/23]

4. Enllaços sobre Empúries

Plànol d'Empúries segons E. Marcet-R. Sanmartí (Reproduït a la *Tabula Imperii Romani*. Full K/J-31)

Plànol d'Empúries segons P. Villalba (vegeu *Orígens dels països catalans en els clàssics grecs i llatins*, Barcelona 1984)

ILLERDA [1/24]

1. Història d'Ilerda (fins a començaments de l'Edat Mitjana)

[Gran Enciclopèdia Catalana](#)

2. Bibliografia sobre Ilerda romana

3. Visita al museu arqueològic virtual de La Paeria

IESSO [1/25]

Portal de la ciutat romana de IESSO

Epitafi de Servil-la Prepusa

Descobriments d'una vil·la romana i unes termes a la carretera de Guissona-Biosca

La Mañana 5.12.2003

ILURO [1/26]

1. Visita virtual al jaciment arqueològic de Torre Llauder i rodalies
2. Estructura del poblament a Bètulo i Iluro

TÀRRACO [1/27]

1. Tarragona patrimoni de la humanitat

2. El *territorium* de Tarraco: les fonts arqueològiques. Isaías Arrayás Morales

Plànol de Tàrraco segons X. Aquilué-X. Dupré-E. Koppel-J. Massó-J. Ruíz (*Tabula Imperii Romani*. Full K/J-31)

Programa Tàrraco Viva 2003 (Diari de Tarragona)

Història de la casa a Catalunya [1/28]

Extractes de l'estudi del prof. Àngel Bosch i Lloret dedicats exclusivament al món antic. El treball consta d'una introducció històrica general i d'una acurada descripció tècnica de cada lloc.

1. Els ibers
2. La romanització
3. L'antiguitat tardana

Bàrcino i el seu litoral: una aproximació a les comunicacions marítimes d'època antiga a la Laietània

Pere Izquierdo i Tugas

Extracte del capítol publicat a ROCA, J. (ed.): "La formació del cinturó industrial de Barcelona", Barcelona, Institut Municipal d'Història-Proa, 1997.

En les èpoques ibèrica i romana, en particular en el segle I abans de la nostra era, amb unes comunicacions que depenien bàsicament d'una navegació tècnicament avançada, es posen les bases del poblament posterior del litoral barceloní. Amb la fundació de les ciutats de Bàrcino, Baetulo i Iluro, i també de nombroses vil·les costaneres, s'estableix una xarxa de nuclis i de camins que, corregida i augmentada pels esdeveniments posteriors, es mantindrà fins a l'època contemporània.

Productores de vino en el nordeste de la Tarraconense. Estudio de algunos *nomina* sobre ánforas [1/29]

María J. Pena - Adela Barreda (UAB). *Faventia* 19/2, 1997

Dos marcas anfòriques: *L. Venuleius* y *L. Volteius*. El presente estudio llega a establecer el origen de los primeros productores de vino de la Tarraconense: historia de la *gens Venuleia* (familia del partido de los populares) a través de fuentes literarias y algunas inscripciones de Narbona, donde César había establecido una colonia de veteranos.

Sobre dos nuevos CORNELII del vino tarraconense [1/30]

Piero Berni - César Carreras - Víctor Revilla (CEIPAC), *Laietania* 11, 1998

Estudi d'abreviatures anfòriques que en permeten identificar la procedència i el circuit comercial.

Distribución espacial y cronológica de las necrópolis ampuritanas [1/31]

Mapas y cuadros

Alfonso López Borgoñoz

Las producciones béticas y el consumo urbano: Iluro y su territorio [2/1]

José Mª Pérez - Víctor Revilla

Formas de abastecimiento, vida y economía en Iluro a partir del análisis de la cerámica arqueológica.

El jaciment ibero-romà de La Caseta [2/2]

E. Huntingfort - Dolors Molas (*Ausa* 8, núm. 85, 1977)

CLASSICAT.NET Inscripcions

L'epigrafia [2/3]

Breu nota sobre aquesta disciplina

XII Congressus Internationalis Epigraphiae Graecae et Latinae

Barcelona, 3-8. IX. 2002

GRUP LITTERA (Universitat de Barcelona)

Laboratori d'Investigació i Tractament de Textos Epigràfics Romans i Antics

Poesia sobre pedra: l'altar dedicat a Fusc de Tarragona (CIL II 4315, RIT 445), revisitat [2/4]

Joan Gómez Pallarès (*Faventia* 20/2, 1998)

Estela ibèrica ausetana [2/5]

J. Vilaplana (*Ausa* 1, 1953)

J. Corell, *Inscripcions romanes d'Edeta i el seu territori* (València, 1996) [2/6]

Ana Nieva (*Faventia* 20/1, 1998)

J. Corell, *Inscripcions romanes d'Ilici, Lucentum, Allon i Dianium* (València, 1999)

Joan Gómez Pallarès (*Faventia* 22/1, 2000)

La inscripción *ante cocturam* de Esplujals (Foradada, La Noguera, Lleida).

Un congiario para *mulsum* [2/7]

A. Aguilera - I. Garcés (CEIPAC), *Pyrenae* núm. 28, 1997

A propósito de una inscripción ausetana [2/8]

H. Carcía (*Ausa* 1, 1952)

Trobada de tres làpides romanes a Artés

X. Sitjes (*Ausa* núm. 84, 1976)

Sobre dues inscripcions en honor de Luci Licini segon, una d'elles inèdita [2/9]

Marc Mayer - Isabel Rodà (*Ausa* núm. 97, 1981)

Poesia epigràfica llatina als Països Catalans [2/10]

Joan Gómez Pallarès

Saguntum, colonia Latina [2/11]

P. Ripollès - J. Velaza, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* (141, 2002)

A partir de les inscripcions que figuren en les monedes de Sagunt (algunes són noves, d'altres han estat reinterpretades), es fa evident que *Saguntum* va gaudir del rang de *colonia Latina*.

CLASSICAT.NET Literatura

Aula Carles Riba (UB) [2/12]

Fundació Bernat Metge

Dues aportacions notables sobre la poesia llatina als països catalans [2/13]

Jaume Medina, *La poesia llatina als països catalans. Segles X-XX (antologia)*.

J. Alturo i Perucho, Faventia 19/2, 1997

Jaume Medina, *La poesia llatina a Montserrat en els segles XVI i XVII*.

Anscari M. Mundó, Faventia 21/2, 1999

Josep Pujol, "Expondre, traslladar i reescriure clàssics llatins en la literatura catalana del segle XV" *Quaderns*, revista de traducció (7, 2002) [2/14]

Ciceró en terres catalanes: estudi de conjunt [2/15]

Jaume Medina

Montserrat Bacardí, "1936: l'hora de les traduccions" [2/16]

Quaderns, revista de traducció (2, 1998)

El 3 de juliol de 1939 [sic], quinze dies abans de l'inici de la guerra civil, Carles Cardó va publicar a *La Veu de Catalunya* l'article «Del plaer i del turment de traduir», en el qual, entre altres consideracions, posava de manifest la necessitat d'avançar en el camí de l'anostrament d'obres estrangeres, sobretot de les ciències en què la tradició pròpia anava més fluixa. Cardó, aleshores, ja havia traduït bona part de l'obra filosòfica de Sèneca per a la Fundació Bernat Metge i havia col·laborat activament en la versió de la Bíblia promoguda per la Fundació Bíblica Catalana.

Joan Sellent, La traducció literària en català al segle XX: alguns títols representatius

Quaderns. Revista de traducció (2, 1998)

Noucentisme i estratègia cultural · models de llengua i estil · Josep Carner, Carles Riba, Josep M. de Segarra.

Curiosa pervivència d'uns versos d'Enni

Carmen González (Universitat de Barcelona)

Maria Àngels Anglada [2/17]

Aproximació a l'obra de Maria Àngels Anglada

Maria-Mercè Miró (*Ausa* XIX, 2000)

Record de Maria Àngels Anglada

Maria-Mercè Miró (*Ausa* XVII, 1999)

La princesa Nausica: d'Homer a Maragall

"La Nausica d'Homer és com un gràcil ocell, passa ràpida pel poema i ens deixa també a tots una flaire de gràcia, una imatge alhora sòlida i fugissera." (revista *Auriga*, núm. 5)

Retalls de la vida quotidiana a Grècia i a Roma. Ed. Empúries, 1997

Escola Catalana núm. 349, 1998

CARDÓ, CARLES [2/18]

Del plaer i del turment de traduir

Assaig publicat a *La Veu de Catalunya* (3 de juliol de 1936) i reeditat a *Quaderns. Revista de traducció* (2, 1998)

COCA, Jordi [2/19]

La faula dels ocells grecs

Inspirada directament en Els Ocells d'Aristòfanes, l'eix argumental d'aquesta novel·la és la fundació d'una ciutat nova, d'una civilització inèdita. Inclou un argument, presentació de personatges i guia didàctica.

Assaig sobre la tragèdia grega

COSTA I LLOBERA, Miquel [2/20]

Nou diccionari 62 de la literatura catalana

A Horaci

El classicisme de Miquel Costa i Llobera

Eduard Valentí Fiol

Horaci avui
Josep Alsina (extractes de la revista *Auriga*, núm. 6)

Salvador Espriu [2/21]
Víctor Martínez-Gil (Universitat Autònoma de Barcelona)

L'Antígona d'Espriu
Web didàctic de Rosa Fontanet i Manel Navarra

A la vora del mar (un poema d'Espriu)

Apologia i defensa de la identitat nacional: El tema d'Ulisses en el Cementiri de Sinera d'Espriu
Sensible a la complexitat expressiva característica de l'escriptor sinerenc, Maria Àngels Anglada al·ludí amb encert a "la possibilitat de veure les coses des de dos aspectes diferents" en el sentit de l'apreciació dels "dissoi logoi dels presocràtics, els mots o les narracions dobles"

Homenatge a Fages de Climent [2/22]

Fages de Climent no desmenteix els mots de l'hel·lenista Josep Alsina, quan afirma que tots els poetes són mitòlegs. Carles Fages no cau en paranys, la seva relació amb el mite és genuïna. No els manipula, doncs; ara, tampoc no en fa recreacions originals, els usa amb naturalitat, com vells coneguts, com un element estètic en la seva poesia. Els déus grecs apareixen a la seva obra lligats a la terra i als elements naturals: el mar, les espigues d'or, la tramuntana.

Literatura i mitologia

Web interessantíssim amb una notable quantitat d'activitats relacionades amb les al·lusions mitològiques en la poesia del poeta empordanès. De gran valor didàctica i documental.

Publicació de l'obra completa

Joan Maragall [2/23]
Glòria Casals (Universitat de Barcelona)

La poesia segons Joan Maragall
Arthur Thery (Journal of Catalan Studies)

Himne homèric a Demèter (selecció de versos)

Maragall traductor d'Hesíode
Faventia 21, 1999

Jaume Medina [2/24]
Balada d'Eros i Psique *Ausa*, XVIII, 1989

Bernat Metge [2/25]
Introducció a Bernat Metge i a Lo Somni

Francesc J. Gómez, L'ofici del poeta segons Orfeu: una clau hermenèutica per Lo somni de Metge?

Proposo que acceptem la invitació que fa Orfeu a Bernat ("si volràs lo teu enginy despertar en profundament entendre aquells qui de aquesta matèria han tractat, veuràs que jo-t dich veritat") i que tractem d'explorar els horitzons conceptuals que ens assenyalen alguns dels indicis escampats pel seu esbós de teoria poètica. Una indagació d'aquesta mena podria revelar que les insinuacions, deliberadament reticents, d'Orfeu responen a una teoria coherent i, sobretot, rellevant pel que fa a la interpretació de tot l'episodi presidit pel poeta mític.

Josep Palau i Fabre [2/26]
Nou diccionari 62 de la literatura catalana

Jordi Pàmias [2/27]
Presentació del poeta: entrevista sobre el seu llibre *Narcís i l'altre*
Selecció de poemes amb al·lusions al món clàssic

Carles Riba [2/28]
Jordi Malé (Universitat de Lleida i consultor de la UOC)

El poeta Carles Riba
Jaume Medina (UAB). Revista *Ausa* XVI, 1994

"Si mai algú em demanava quin crec que és el tret que millor defineix la personalitat de Carles Riba, no dubtaria a contestar que és la seva fe. Una fe que ell veia simbolitzada en el son d'Ulisses quan travessava el darrer freu i que plasmà en un poema de les *Estances* i en un altre de les *Elegies de Bierville*..."

El darrer freu
Poema d'*Estances* (llibre primer), comentat per J. Malé

Carles Riba dins del món clàssic
Miquel Dolç

L'hexàmetre homèric adaptat a la mètrica catalana en la versió de Carles Riba de l'Odissea. Presentació d'un estudi complet

Jordi Cors, Universitat Autònoma de Barcelona (*Faventia* 20/2, 1998) [2/29]

Les Anacreòntiques traduïdes per Carles Riba (1913)
Ramon Torné (*Faventia* 24/1, 2002)

Rilke i l'orfisme a les Elegies de Bierville [2/30]

Isidor Marí Mayans (Universitat Oberta de Catalunya). *Revista Internacional de Catalanística*
Introducció · L'orfisme · Riba i Rilke · Els elements òrfics i rilkeans identificables a cadascuna de les elegies · A manera de conclusió

Joan Sardà i l'humanisme català modern [2/31]

Eduard Valentí Fiol

"El tret més notable del classicisme de Sardà és que els clàssics no foren en ell un residu de tradició que li hagués estat donat sense buscar-lo, com ho eren pels que havien après el llatí al Seminari, sinó que anà conscientment a ells a la recerca d'uns principis, no solament estètics sinó ètics, que li fessin de suport per a la crítica i l'estudi de les novetats literàries i espirituals."

VALLVERDÚ, Josep [3/1]

Breu biografia

El fill de la pluja d'or

Un cavall contra Roma

Josep Vallverdú, traductor

Ana Cris, UAB. Quaderns, revista de traducció (8, 2002)

VERDAGUER, JACINT [3/2]

Jacint Verdaguer

Narcís Garolera (Universitat Pompeu Fabra)

Verdaguer, una petita biografia

Núria Munné

Els clàssics a Verdaguer

Eduard Valentí Fiol

En Verdaguer trobem un revestiment classicista que encobreix un esperit del tot anticlàssic. El pròleg de l'Atlàntida comença amb una cita de Plató. La idea del poema li ha estat donada per una lectura del Timeu. Entre els protagonistes surten Alcides i Pirene... en les notes apareixen citats tot d'autors antics. Però la mitologia verdagueriana fa pensar més en Wagner que en Ovidi. Els veritables protagonistes són els elements desfermats de la natura."

Lo Temple d'Ausa (1881)

L'Atlàntida [3/3]

Gran Enciclopèdia Catalana

L'Atlàntida. Pere Farrés (UB)

Context literari, valor i significació del poema verdaguerià. Observacions per a una lectura complexiva del poema.

En el centenari de l'Atlàntida (1877-1977)

Miquel S. Salarich i Torrents. Primeres reaccions vigatanes arran d'ésser premiat el poema.

L'Atlàntida editada per Narcís Garolera [3/4]

Avui, 14.04.2002

L'Atlàntida editada per Pere Farrés

La nova edició crítica de l'Atlàntida. Joan Antoni Paloma (Avui, 24.10.2002)

L'Atlàntida, reflatada. Jordi Castellanos (Avui, 12.12.2002)

Agenda d'Actes de l'any Verdaguer. Recopilació feta per la Universitat de Vic. [3/5]

Activitats dutes a terme des del desembre de 2001 al juny de 2003 (el text ocupa 70 pàgines)

Reproducció de la portada de la primera edició de l'Atlàntida

Les aventures de l'Atlàntida Joc Club Super3.

CLASSICAT.NET Llengua i toponímia

Afixos i mots grecs o llatins emprats en la formació de termes científics [3/6]

Del llatí al català (Extractes de l'estudi de Joan Pere Roselló i García) [3/7]

1. Aproximació metodològica 2. Elements del substrat, superstrat i adstrat 3. La romanització

El llatí i el vocabulari de la teologia i el dret. Aportacions a la llengua per diversos humanistes de l'església catalana. Mots i expressions catalanes d'ús quotidià [3/8]

«De totes les llengües derivades del llatí, el català és, sens dubte, amb l'italià, una de les més properes a la soca, tant pel que fa a l'estructura morfològica i sintàctica, com a la semblança de les paraules, que denoten un origen comú. Per això el coneixement de la llengua llatina facilita el de la catalana, i el de la catalana ha de ser un incentiu per a aprofundir la llatina... El coneixement de diversos noms llatins farà apreciar la varietat de formes catalanes que en provenen: per exemple, de fortitudo, "fortitud"; de bonitas, "bondat"; de l'arrel de simplex -icis, són "simple" i "ximple"...» (Ferran Blasi i Birbe, *Temes d'avui*)

El llatí i el català, de F. Blasi

Versió reduïda de l'article anterior

Etimologia dels mots i gramàtica històrica catalana [3/9]

Col·lecció de converses filològiques comentades

Expressions i mots llatins d'ús comú i freqüent en català [3/10]

Resum extret del Diccionari d'expressions i frases llatines, elaborat per Antoni Peris (Enciclopèdia Catalana)

Ressenya del Diccionari d'expressions i frases llatines: *Escola Catalana* núm. 393, 2002, ps. 50-51

Fitxes d'etimologia, termes i topònims variats en català [3/11]

Treball en línia de Miquel Boronat Cogollos, soci de la Coordinadora de Dinamització Lingüística del País Valencià. Aquesta base de dades forma part del web Eines de Llengua, promogut per la CDLPV.

Bibliografia de les obres citada en les Fitxes: abreviatures utilitzades

Buidat de la bibliografia sobre toponímia i onomàstica a Catalunya i País Valencià

Onomàstica: toponímia i antroponímia

Fòrum destinat a la discussió sobre temes de toponímia i antroponímia sobretot de l'àrea catalana i occitana, i també d'altres llocs de l'àmbit de les llengües romàniques.

Grup d'Història de la Llengua Catalana de la Universitat de Girona [3/12]

Del llatí al català. Morfosintaxi verbal històrica [3/13]

Manuel Pérez Saldanya. Ressenya de Max W. Wheeler

Diccionari de la llengua catalana. Hiperenciclopèdia [3/14]

Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans. Portal de dades lingüístiques

Diccionari Català-Valencià-Balear. Editorial Moll-IEC

Refransys i frases fetes en català que tenen un paral·lel en expressions i dites llatines [3/15]

Extracte del *Diccionari de locucions i frases llatines* d'Antoni Peris (Enciclopèdia Catalana)

Terminologies de les llengües llatines minoritàries (projecte LINMITER) [3/16]

Projecte internacional dirigit per la UNIÓN LLATINA INTERNACIONAL

Hi col·labora el TERMCAT

Toponímia de les Illes Balears [3/17]

Aquest web posa a l'abast de tothom la consulta del llibre Nomenclàtor de nuclis de població de les Illes Balears (Palma, Universitat de les Illes Balears, 2001),

Topònims catalans. Etimologia i pronúncia [3/18]

Josep Moran, Mar Batlle i J. A. Rabella. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2002

Extracte dels topònims amb etimologia grecolatina

Ressenyes de Joan Ferrer (UdG) i d'Albert Manent

CLASSICAT.NET música i teatre

Carmina Burana, de Carl Orff [3/19]

Versió original per a cor, solistes, dos pianos i percussió. Director: Albert Argudo
Centre Cultural de Caixa Terrassa. Auditori "Alfons Vallhonrat" dijous, 29 de gener 2004
Fitxa tècnica

La Favola d'Orfeo, de Claudio Monteverdi [3/20]

Gran Teatre del Liceu (2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 i 16 de febrer de 2002)
L'essència de l'òpera · Síntesi argumental · L'obra i l'època · Monteverdi i el seu Orfeo

Empúries, de Josep Maria Ruera [3/21]

Empúries consta de Quatre Poemes Simfònics (1971). Cada poema duu un títol: *Ègloga, Dansa en cercle, Núpcies, Festival*. Premi Ciutat de Barcelona 1971. Enregistrament per Columbia l'any 1977.

Síntesi i lletra de cada poema

Audició 1'09" (MP3)

Web dedicat al mestre Josep Maria Ruera (Ajuntament de Granollers)
Biografia · Obres · Premis · Agenda

Eduard Toldrà [3/22]

Entre les seves obres simfòniques més destacades comptem ***Empúries***, sardana de concert (1926), obra amb la qual guanyà el premi Sant Jordi (1926) del Foment de la Sardana de Barcelona. També estrenà al Liceu la versió escènica de *l'Atlàntida*, de Falla-Halffter, l'any 1961.

Transatlàntida, Acuitacantar - corals infantils de Catalunya

Cantata inspirada en el gran poema de Verdaguier, *L'Atlàntida*, narrant les aventures de la formiga Que en el seu viatge per l'oceà cap a l'Amèrica. Es reproduïxen versos del poema vedaguerià enmig d'una història explicada per Miquel Desclot.

Hèrcules a Gibraltar i Lament de les Hespèrides

Audició: [1](#) - [2](#) - [3](#) - [4](#)

Orfeu a l'infern (Orphée aux Enfers) [3/23]

Música de Jacques Offenbach · Llibret original d'Hector Crémieux i Ludovic Halévy · Versió El Terrat
Centre Cultural de Caixa Terrassa. Auditori "Alfons Vallhonrat" 27 de setembre 2003
Fitxa tècnica

Una meravella d'opereta: qui no coneix el seu inoblidable "can-can"? Eurídice està avorrida del seu matrimoni: no aguanta més el seu marit, Orfeu (ell també la detesta) i està enamorada d'Aristeu (aquest representa Plutó) que li proposa de fugir junts; ella accepta. Quan el marit se n'assabenta, s'alegra d'haver-se desempallegat d'Eurídice, però l'Opinió Pública li recorda que això no està bé, que cal guardar les aparences i que ha de recuperar la seva dona. Amb aquest objectiu, demana ajut a Júpiter per a recuperar-la...

Offenbach arriba al teatre de Sagunt amb Orfeu als inferns
13-14 d'agost de 2003

CULTURACLASSICA.COM Introducció a la cultura i llengües clàssiques

EL ESPÍRITU GRIEGO [3/24]

Laurence Durrell

EL VALOR DE GRECIA PARA EL FUTURO DEL MUNDO

Gilbert Murray (Oxford)

GRECIA Y ROMA

José María Valverde (*Diccionario de Historia*)

GRECIA, CUNA DE DIOSES Y DE LEYENDAS

Web diccionari de Retòrica: SILVA RETORICAE

CULTURACLASSICA.COM Arts plàstiques

Bibliografia general sobre història de l'art [3/25]

Llibres de text · Obres d'art català · Col·leccions de divulgació · Manuals de consulta universitaris · Grans col·leccions amb il·lustracions de qualitat · Llibres de capçalera · Revistes · CD-ROMS · Adreces d'Internet · Adreces de Museus a la xarxa.

Història de l'art: Art grecoromà

Bibliografia general i didàctica.

Fitxes de les següents obres: EL PARTENÓ · TEMPLE D'ATENEA NIKÉ · ERECTÈON · TEATRE D'EPIDAURE · ALTAR DE ZEUS A PÈRGAM · KUROI I KORAI DEL PERÍODE ARCAIC · GUERRERS DE RIACE · EL DISCÒBOL · DIADÚMENOS · FRISOS DEL PARTENÓ · HERMES AMB DIONÍS INFANT · LAOCCONT I ELS SEUS FILLS · NEN DE L'ESPINA · GÀLATA FERIT · PANTEÓ · COLOSSEU · MAISON CARRÉE · SARCÒFAG DELS ESPOSOS · RETRAT DE LUCIUS IUNIUS BRUTUS · AUGUST DE PRIMA PORTA · RELLEUS DE L'ARA PACIS · COLUMNNA TRAJANA · ESCENES DE PINTURA ETRUSCA · JARDÍ DE LA VIL·LA LÍVIA · SACRIFICI D'IFIGENIA

El arte del siglo de oro ateniense

El Partenón o templo de Atenea Parthenos, constituye el edificio central de la Acrópolis ateniense y es, si duda, el templo más famoso del mundo griego. Aunque la arquitectura de la época clásica cuenta con buenos ejemplos fuera de Atenas, como los templos de Bassa en la Arcadia y de Zeus en Olimpia, tuvo su máximo exponente en el nuevo ordenamiento de la Acrópolis, destruida por los persas y reconstruida a partir del 450 aC. No hay duda de que se trata de un hito de la historia del arte...

Grupo escultórico de Laocoonte

Período histórico · La obra · Rasgos típicos del período.

El naixement d'Afrodita (Botticelli)

Art i mitologia a partir d'un web del professor Joan Cuevas

Voleu reconstruir una àmfora romana?

Poseu a prova el vostre enginy i descobriu quin tipus d'atuell s'amaga en aquesta peça esmicolada

CULTURACLASSICA.COM Arqueologia clàssica

Arqueología y enseñanza: la función social y educativa de los museos
P. González Marcén, UAB, *Treballs d'Arqueologia* 2002, núm. 8

Gimcana mitològica al Museu d'Arqueologia de Catalunya [3/30]
Margalida Capellà (Auriga núm. 2)

Us proposo una manera engrescadora, gratuïta i alhora profitosa de portar els nostres alumnes al museu, concretament al Museu d'Arqueologia de Catalunya a la Muntanya de Montjuïc. El principal objectiu d'aquesta visita és que els alumnes aprenguin a observar *in situ* restes arqueològiques de temàtica mitològica. Va destinada a alumnes de secundària en general. La sortida s'ha concebut en forma de gimcana per tal que siguin els mateixos alumnes els que s'involucrin en el procés d'aprenentatge i observin sols la peça arqueològica de temàtica mitològica una vegada l'han localitzada en les prestatgeries del Museu.

Guia de Recursos Didàctics d'Arqueologia a Catalunya
Sandra Montón, UAB (coord.) *Treballs d'Arqueologia* núm. 7, 2000 (monogràfic)

L'arqueologia a l'ensenyament obligatori · L'arqueologia als museus. Oferta pedagògica · Tallers d'arqueologia · Visites a jaciments i itineraris arqueològics · Recursos editats a l'abast de l'alumnat

Hispania Epigraphica
Arxiu epigràfic d'Hispania · Revista Hispania Antiqua

Ochenta años de "la maldición de Tutankamón"
Antonio Astorga. (*Abc* 06.04.2003)

Roma in realtá virtuale
Un web excel·lent sobre Roma, amb connexions molt interessants a llocs importants (Colosseu, Vil·la d'Hadrià, Termes romanes, Panteó....) i també a altres ciutats d'Itàlia.

Tarragona, patrimoni de la humanitat
Amfiteatre, Segle I d.C. · Arc de Barà, Segle I d.C. Roda de Barà · Vil·la de Centcelles, Segle II d.C. · Circ Romà, Segle I d.C. · Fòrum de la Colònia, Segle I d.C. · Fòrum Provincial, Segle I d.C. · Vil·la dels Munts, Segle I d.C. Altafulla · Muralles, segle III a.C. Tarragona · Necròpolis, Segle I d.C. Tarragona · Pont del Diable, Segle I. d.C. Tarragona · Teatre, Segle I. d.C. · Torre dels Escipions, Segle I. D.C. · Pedrera del Mèdol

Topònims de la Hispània romana amb el seu corresponent actual

Vindolanda
Visita a un campament militar romà, amb la possibilitat d'enrolar-se a les legions! Web molt didàctic amb moltes fotografies i imatges, molt ben fet.

Webs de museus de tot el món

CULTURACCLASSICA.COM Cinema

Jàson i els Argonautes (fitxa de treball)
L. Zamora

Troia (Wolfgang Petersen)
Primers tràilers de la pel·lícula (estrena prevista per al maig de 2004)

CULTURACCLASSICA.COM Debat: el món clàssic [3/27]

Isabel-Clara Simó: Quiló (Avui, 2.12.2003)

"Quiló, fill de Lacedemònia, tenia un esperit fi. Entre els molts preceptes i consells de bon comportament que dóna, hi ha aquests, no gens vulgars: no amenacis ningú..., visita els amics en la desventura més que no en la ventura, no parlis malament d'un difunt, tingues cura de tu mateix, tria abans un dany que un guany vergonyós..., no et riguis de qui no té sort, busca més que et respectin que no que et temin, que la llengua no et vagi més veloç que la ment, domina el cop de geni, no cobegis coses impossibles... Aquesta mena de persones, observadores de la conducta humana, em produeixen una profunda admiració, sobretot per la modernitat de les seves advertències. Sorpren que tinguin vigència tants segles després, i és especialment lloable que et vinguin ganes d'enviar tan sàvies paraules als qui governen la cosa pública i diuen beneiteries o perversitats..."

Ricard Torrents: El futur de les humanitats (El Punt, 27.11.2003)

Només una vertebració a l'entorn dels coneixements humanístics pot donar el punt de duresa i d'elasticitat al sistema educatiu... Els nens i les nenes de sis anys tenen deu assignatures diferents, i molts acaben l'escola primària sense saber llegir seguit. A la universitat hi ha centenars d'especialitzacions que permeten que un lingüista no sàpiga llatí, un arqueòleg no sàpiga història del segle XX, un enginyer no sàpiga res de filosofia moral, un advocat no domini el català, ni oral ni escrit, un metge no sàpiga res de doctrines religioses...

Isabel-Clara Simó: Maria Àngels Anglada (Avui, 9.11.2003)

"...El disc que Josep Tero ha dedicat a Maria Àngels Anglada, un autèntic poema simfònic en què sentim versos musicats de l'enyorada escriptora, lectura de fragments en prosa i alguns poemes de Kavafis... La poesia és encara un reducte on ens podem aixopugar i és una arma amb què podem estripar les sinistres teranyines que ens paralitzen de por; perquè la delicadesa, la bellesa, l'erudició i l'amor no tenen titulars ni porten foto cridanera. Crec que la recordem malament, l'Anglada. I no ho entenc: no som un país tan gran ni tan nombros que pugui prescindir de ningú, que pugui oblidar ningú... La recordo sovint, tan educada, però sovint amb les galtes enceses, sempre a punt de recordar-nos que venim de Grècia i que tenim una llengua antiga. T'enyoro, amiga meva."

Josep Faulí: Un militant de la causa grega (Avui, 31.8.2003)

Eudald Solà, *in memoriam*. "Era català de Ripoll, però tenia arrels fermes en el món grec. No oblidava, sinó que tenia ben present la Grècia clàssica, però els seus amors quotidians eren per a la moderna i, encara més, per a la d'ara mateix. Era un català que es movia meravellosament entre Konstandinos Kavafis i Salvador Espriu. (...) Era home d'agora i, per tant, de polèmica, però defensava sempre idees abans que qualsevol forma de personalisme."

Josep Faulí: Graves, Yourcenar i Vidal (Avui, 24.8.2003)

"Una recent reposició televisiva de *La caiguda de l'Imperi Romà* m'ha actualitzat el tema de la reconstrucció i de la interpretació històriques mitjançant l'art. Mitjançant la novel·la, sobretot. (...) Hi ha unes quantes novel·les destacades sobre el món romà, que no són grans reconstruccions i també interpretacions importants. Penso, si més no, en *Jo, Claudi*, de Robert Graves, *Memòries d'Adrià*, de Marguerite Yourcenar, i *Julià l'Apòstata*, de Gore Vidal..."

Enric Comas: Plaute i els esclaus de la realitat (La Mañana, 2.3.2003)

"Possiblement el *servus* sigui l'aportació plautina que hagi deixat una petja més profunda i duradora en la història de la literatura universal. L'esclau personifica en la seva pell, normalment fuetejada, la màxima expressió de l'antiheroi, de l'ésser despulat de tota mena de grans o petits ideals allunyats de la peremptòria immediatesa de la supervivència quotidiana..."

Fernando Lillo: Ecologia a Roma (La Mañana, 17.02.2003)

El present article va ser escrit per un professor de Llatí de Vigo, testimoni del gran desastre ecològic pel vessament del petrolier "Prestige" el mes de novembre de 2002.

Victòria Bescós: Cultura clàssica (Avui, 13.5.2002)

Carmen Codoñer: "Humanidades" y latín (El País, 19.3.2001)

En nuestra sociedad, la opinión popular vincula el latín a las dificultades que no reportan beneficios, opinión que paulatinamente va siendo compartida y defendida por quienes, en principio, deberían abordar la cuestión desde otros ángulos. (...) La educación debe ser accesible a todos, lo cual no significa que deba bajar de nivel. Tal vez llevada de una ingenuidad impropia de mi edad y de una firme confianza en la capacidad intelectual del ser humano, no creo que la accesibilidad de la educación deba ir ligada a su degradación. Si todo el mundo tiene derecho a la educación, que sea al más alto nivel, no al más bajo. Cualquier otro planteamiento encierra una falacia. (...) El escoger el latín como víctima propiciatoria tiene fácil explicación: es el punto más vulnerable demagógicamente, porque su utilidad no es visible y porque su rechazo no lleva consigo el calificativo de "bárbaro" para quien lo defiende..."

Carlos García Gual: La importància de les llengües clàssiques

"Poques matèries d'estudi hi ha tan rendibles com el llatí. Serveix no per parlar-lo, sinó per altres objectius importants: un millor coneixement de la pròpia llengua, en el seu vocabulari i la seva estructura sintàctica; per una perspectiva històrica sobre el món romà, que està en la base de la història i la formació d'Europa i les seves institucions; per al millor domini de la terminologia científica, i per apropar-se a una magnífica i influent literatura (...) Estudiar grec és accedir a un horitzó cultural fascinant i incomparable i avançar vers les arrels de la tradició ètica, estètica i intel·lectual d'Occident; és endinsar-se en un repertori de paraules, figures, institucions i idees que ha configurat, no només la filosofia, sinó la mitologia i la literatura..."

Raül Torrent: Sí a les llengües clàssiques (Avui, 5.6.1997)

Joan Castellanos: L'estudi de les llengües clàssiques (Auriga, núm. 4)

Cada llengua és un bé de la humanitat. I naturalment ho és també la llengua catalana. D'aquesta, però, n'és depositari el poble català. Som, doncs, nosaltres els adjudicataris del seu patrimoni, els garants de la seva continuïtat, i, per tant en som els responsables. I jo encara afegiria, en som nosaltres, el poble, però gambé els governants, l'administració. Per això una llengua sense estat es troba sempre en una actitud defensiva més que cap altra: ¿qui és el depositari de les llengües grega i llatina? ¿Qui n'és, doncs, el responsable? Aquest és precisament el problema, perquè la resposta pot ésser tothom o ningú, tant se val.

Josep Mª Espinàs: Llatí 1992

Ara que els lingüistes catalans ens porten a un maremagnum sense quòrum, i els tradicionals i innovadors estan *ex aequo*, hauríem de reunir-nos en fòrum i proclamar que el llatí és el *non plus ultra* i que, per decòrum, ha de ser el nostre *modus vivendi*. Seria el *súmmum*!

CULTURAClassica.COM Espai d'alumnes: treballs

La Ilíada i el món micènic

Jordi Font Comes d'Argemir (2n Batxillerat)
Prof. Albert Gabriel (col·legi Sant Estanislau de Kotska, Barcelona)
Premi CIRIT 2000 de la Generalitat de Catalunya

El contingut del treball està dividit en dues parts ben diferenciades; per una banda, un estudi de la societat del món micènic i per altra, una comparació d'aquesta societat amb el que ens aporta l'obra d'Homer "La Ilíada". L'objectiu terminal ha estat determinar fins a quin punt aquesta obra homèrica reflecteix el món micènic.

Pel que fa a la metodologia, l'alumne ha cercat aquella bibliografia especialitzada sobre el tema per poder assolir el primer objectiu d'estudiar el món micènic i en, segon lloc, ha realitzat una lectura exhaustiva de "La Ilíada" per poder trobar-hi relacions, mitjançant un mètode comparatiu, entre el testimoni literari homèric i els testimonis històrics.

La principal conclusió que hom pot treure del treball és que si bé Homer no ignorava el món micènic, la seva obra no és un reflex fidel d'aquell món, donades algunes atemporalitats manifestes en l'obra de l'autor amb el que se sap d'aquest món micènic. La intencionalitat del poeta no es pas fer un reflex de la societat micènica. Per a ell Micenes és un marc temporal per ambientar l'epopeia.

Els Labdàcides

Elisabeth Iglesias (2n Batxillerat)
Tutor: J. M. de Benito (IES Julià Minguell, de Badalona)

Les termes de Baètulo

Josep Lluís Sánchez (2n Batxillerat)
Tutor: G. Martínez (Col. Sant Andreu, de Badalona)

CULTURAClassica.COM Etimologies

Exercicis d'etimologia (Extractes de la revista *Auriga* 16, 17 i 18) [3/28]

1. Lexicon
2. Didymoi lógoi

Diccionario ETIMOLÓGICO médico-biológico
Francisco Cortés Gabaudan, Universitat de Salamanca

Diccionari on line actualitzat i augmentat respecte l'anterior edició (1999). S'estudien 1845 mots, amb lexemes i sufixos diversos. De consulta molt fàcil. Inclou la data d'incorporació del neologisme a les llengües modernes.

La Lengua Íbera: en busca del paradigma perdido
Jesús Rodríguez Ramos

La etimología de *rhétor* y los orígenes de la retórica
Antonio López Eire (*Faventia* 20/2, 1998)

Etimología de la palabra griega *rhétor*, de la que deriva el sustantivo *rhetoriké*. En su opinión, *rhétor* significa originariamente «autor de una *rhétra*», y esta palabra, *rhétra*, tiene dos significados diferentes en los dialectos griegos. En los dialectos no dorios significa «acuerdo verbal», mientras que en los dorios significa «propuesta de ley» o simplemente «ley». Así, a título de ejemplo, contamos con la «Gran Retra» de Licurgo o las numerosas inscripciones eleas que contienen disposiciones legales llamadas *rhétrai*. Los guerreros homéricos eran elocuentes, pero no eran *rhétores* o «versados en discursos pronunciados en público», sino sencillamente *rhêteres* u «oradores ocasionales». La relación tradicional del nacimiento de la retórica en Siracusa, donde se hablaba un dialecto dorio, parece, pues, digna de crédito.

Topònims de la **Hispania romana** amb el corresponent actual

CULTURACCLASSICA.COM Experiències docents

Activitats educatives de la Xarxa d'Albergs de Turisme Juvenil de Catalunya
Ibers, grecs i romans a Empúries
Empúries: port d'arribada
Viatgem a l'època dels romans
De l'urbs a la ciutat. L'evolució de l'urbanisme

Educación en valores a partir de los clásicos Greco-Latinos: una propuesta de intervención en secundaria (ciclo 14-16).
Parte 1ª

Enrique Romero González

Planteamientos teóricos: qué es y cómo se capta un valor, qué dicen la sociología y la escuela sobre lo axiológico y qué leyes o normativa jurídica se han estado aplicando en España a partir de la Reforma de las Enseñanzas Medias. Aproximación a los modelos teóricos de enseñanza-aprendizaje de los clásicos analizando sus posibles virtudes y defectos. Incluye amplia bibliografía.

Educación en valores a partir de los clásicos Greco-Latinos: una propuesta de intervención en secundaria (ciclo 14-16)
Parte 2ª

Enrique Romero González

Resumen y datos de una experiencia educativa: la *metodología* empleada, *instrumentos*, cómo se llevaron a cabo las diferentes *fases de aplicación*, qué *datos* se obtuvieron y a qué *conclusiones* se pudo llegar. Incluye amplia bibliografía.

CULTURACCLASSICA.COM Filosofia

PANORAMA GENERAL DE LA FILOSOFIA GREGA

Època arcaica
L'època de la polis
Filosofia i ciència

BIBLIOGRAFIA GENERAL

Aristòtil, l'Acadèmia i el Liceu

Aristòtil: recull de vocabulari i orientacions per a la seva interpretació

Aristòtil: vocabulari de la Política i orientacions per a la seva interpretació

Heràclito. Julián Marías

GUIA de LECTURA i COMENTARI

C. Carandell, Sócrates según Platón, Barcelona, ed. Casals, 1984

Llenguatge i coneixement en el Cràtil de Plató. A. Defez (UdG), *Enrahonar* 28, 1997

Filosofía, Tragedia y Sociedad: sobre la *Antígona* de Sófocles. José Antonio Pastor Cruz

CULTURACLASSICA.COM Llengua grega

Accent grec

Versos de Port Royal per aprendre les regles d'accentuació.

Griego e indoeuropeo

Cultura y migraciones indoeuropeas: breve introducción.

Quadre general de les declinacions en grec

Resum-esquema especialment dissenyat per a qualsevol que s'iniciï en les beceroles de la llengua d'Homer.

Quadre general del verb grec

Resum-esquema del verb lly adaptat del web del prof. À. Ortolà (Gandia)

Verbs polirrizes

CULTURACLASSICA.COM Llengua llatina

Caracterització del llatí medieval

[Prof. Gemma Puigvert \(UAB\)](#)

Còmics i revistes en llatí - Commentarius nubeculatus latine scriptus: Adulescens - Iuvenis

Dissertationes variae lingua latina compositae:

De couponis celeribus ("fast food") [Iuvenis](#)

Historia Amnestia Internationalis ("Amnistia internacional") [Iuvenis](#)

Ordinatum evanuit ("la desaparició de l'ordinador") [Iuvenis](#)

Pompeianae uvae redeunt! [Iuvenis](#)

Romani et animalia [Adulescens](#)

Mots catalans (i castellans) originats en l'esfera religiosa, mítica o supersticiosa del món romà

[A cura del prof. Pau Gérez \(Col·legi Santa Maria, de Blanes\)](#)

Mots encreuats - verba decussata

[Empleneu els quadres amb mots sinònims, en llatí!](#)

Quadre-esquema dels infinitius i participis llatins

Quadre-esquema del verb llatí: indicatiu en veu passiva

Quadre-esquema dels possessius i demostratius en llatí

Sententiae quae sequentur paulatim agnoscere ac vertere debes linguae Latinae studium exercendo

[A cura del prof. Pere-Enric Barreda \(Filologia Llatina\), 1996](#)

Dicta latina pulcra docta lepide detorta

CULTURACCLASSICA.COM Mitologia

Apunts de religió grega
Martí Duran (UOC)

Dossier d'apunts complementaris especialment adreçat a estudiants de cultura clàssica i humanitats.

Mitologia clàssica, didàctica e internet
Cristóbal Macías-José Manuel Ortega (Faventia 25/1, 2003)

Ressenya de les millors pàgines d'internet sobre mitologia i proposta de classificació i tipologia
(data: març 2003).

Selecció d'imatges de la mitologia clàssica I

El cavall Pegàs · Hèlena de Troia · Cavall de Troia · Perseu i la Medusa · Atena

Selecció d'imatges de la mitologia clàssica II

Posidó i Afrodita · Ares · Posidó salva els Argonautes · Persèfone · Hèracles mata el centaure Nesos · Suplici de Prometeu · Bel·lerofontes i Pegàs · Hidra i el toisó d'or

Visita al Parc del Laberint d'Horta i els seus mites
Pere Ignasi Rojas (Gran Enciclopèdia Catalana)

Al peu de la serra de Collserola, en el barceloní barri d'Horta, hi ha un dels jardins més interessants del nostre país: el Parc del Laberint.
Mites: Ariadna · Dànae · Eco · Eros · Iris · L'art i la natura · Nimfa Egèria · Pirra i Deucalió · Posidó i Amfitrita · Teseu i Ariadna · Zeus i Europa

Altres webs d'art i mitologia recomanats per l'autor

Dizionario mitologico
Equip I-2000net. Set-centres pàgines en xarxa amb cerca alfabètica i hipertext.

Dictionary of symbolism
Allison Protas. Augmented and refined by Geoff Brown, Jamie Smith and by Eric Jaffe

CULTURACCLASSICA.COM Teatre grecollatí avui [3/31]

Programa Catalunya 2004 i Full d'Inscripció

[Suggeriments per a elaborar un programa paral·lel de visites de caràcter cultural:](#)

[Barcelona](#) · [Guissona](#) · [Lleida](#) · [Terrassa](#)

El Teatre a l'Antiguitat: alguns conceptes generals

Introducció al teatre grec
Extracte del llibre: AA.VV., Grecs i Romans. Barcelona, ed. Alhambra, 1989, p. 53 i seg.

Roma. La poesia dramàtica
Extracte del llibre: AA.VV., Llatí I, ed. Grup Promotor Santillana, 1999, p. 250

La Tragèdia grega
Jordi Coca (Institut del Teatre)
Conjunt d'articles publicats al diari *Avui*

Teatre i representacions a l'Atenes clàssica
Pilar Gómez (Universitat de Barcelona)

Un somni fet realitat: reviu una obra de teatre clàssic
Xavier Giró

Guia didàctica: Ió Ramón Martínez Fernández

Guia didàctica: Mostel·lària Enric Comas i Parer

Presentació: Captius Papaiotis Angelopoulos

Presentació: traduir Captius Maite Torroja

Presentació: Mostel·lària R. Torné

CULTURACLASSICA.COM Agenda d'activitats, cursos, conferències, etc.

CRETA: ja podeu consultar el programa de teatre grecollatí corresponent a l'any 2004.

Universitat de Barcelona: Curs d'extensió universitària.

De Dionís a Hare Krishna i l'Islam: noves religions i immigració.

Pla de formació permanent destinat al professorat de cultura i llengües clàssiques durant el curs 2003-2004 (web oficial del Departament d'Ensenyament):

1. Recursos teatrals de cultura clàssica (IES Torroella de Montgri). [codi curs 5020030019]

2. La Catalunya romana i la Tarraconense desconegudes (pervivència clàssica VI - ICE Universitat de Barcelona). [codi curs 9000150011]

3. Antics i moderns: diferències i similituds entre els homes d'abans i d'ara (ICE Universitat de Barcelona). [codi curs 9000520011]

Congrés de la Societat espanyola de Plutarquistes (International Plutarch Society).

Academia Latinitati Fovendae. Seminaria Latina hispanica 2003-2004.

Programma generale (PDF)

Institut Joan Lluís Vives: XI Debat Universitari. "El paper dels estudis d'humanitats i ciències socials en la universitat i la societat actuals."

Troy (Wolfgang Petersen). Primers tràilers de la pel·lícula.

Montserrat Lluch, "Sobre la traducció catalana medieval de la *Guerra de Jugurta* de Sal·lusti" (Seminari de Literatura i Cultura de l'Edat Mitjana i de l'Edat Moderna UB), Vegeu www.narpan.net.

AURIGA: entrega del premi "Didascàlia" 2003.

AURIGA: entrega del premi "Núria Tudela" 2003 (vegeu el núm. 35 de la revista).

Història d'un poblat ibèric. Exposició a la Fac. de Geografia i Història (U.B.) fins Nadal de 2003.